

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

КАФЕДРА АДВОКАТУРИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням вченої ради
Національного юридичного
університету
імені Ярослава Мудрого
(протокол № ____ від _____ 2020 р.)

ПРОГРАМА

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОРГАНІЗАЦІЯ АДВОКАТУРИ ТА АДВОКАТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

**Харків
2021**

Програма навчальної дисципліни «Організація адвокатури та адвокатська діяльність» (другий (магістерський) рівень вищої освіти, ступінь вищої освіти «магістр», галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право») / уклад.: Т. Б. Вільчик та ін.– Х. : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2021.– 15 с.

У к л а д а ч : Т. Б. Вільчик

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № від. 2020 р.)*

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОРГАНІЗАЦІЯ
АДВОКАТУРИ ТА АДВОКАТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ»**

З М І С Т

Вступ.....	4
Розділ I. Загальна характеристика інституту адвокатури: завдання, функції, правове регулювання.....	5
Розділ II. Міжнародні стандарти адвокатської діяльності.....	5
Розділ III. Принципи організації та діяльності інституту адвокатури.....	7
Розділ IV. Статус адвоката. Гарантії адвокатської діяльності.....	8
Розділ V. Організаційно-правові форми адвокатської діяльності. Види адвокатської діяльності. Права та обов'язки адвоката	9
Розділ VI. Система органів адвокатського самоврядування.....	10
Розділ VII. Юридична відповідальність адвокатів	10
Розділ VIII. Безоплатна правнича допомога	12
Розділ IX. Організація і діяльність адвокатури у країнах Європейського Союзу.....	13
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	13

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОРГАНІЗАЦІЯ АДВОКАТУРИ ТА АДВОКАТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ»

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Організація адвокатури та адвокатська діяльність» належить до навчальних дисциплін, вивчення яких становить фундамент фахової підготовки спеціаліста-юриста, адвоката. Навчальний курс надає студентам уявлення про значення та роль інституту адвокатури у побудові демократичної правової держави, його місця серед інших юридичних засобів захисту прав людини, завдання та функції, принципи організації та діяльності, статус адвоката та гарантії його професійної діяльності. Метою навчальної дисципліни «Організація адвокатури та адвокатська діяльність» є вивчення норм міжнародного та національного законодавства, яке регулює організацію та діяльність інституту адвокатури, практичної діяльності адвокатів з надання професійної правничої допомоги, вивчення національних та зарубіжних наукових доктрин організації і діяльності інституту адвокатури, активізація аналітичної діяльності студентів, вироблення вмінь самостійного аналізу та тлумачення законодавства, проведення науково-дослідницької роботи, а також набуття навичок практичної діяльності адвоката.

У межах підготовки студентів досліджується сукупність взаємопов'язаних положень загальнотеоретичного, правового та методичного характеру щодо організації та діяльності адвокатури України з метою надання майбутнім юристам чіткого уявлення про основні теоретичні проблеми у сфері сутності і значення адвокатської діяльності в Україні, мети, завдань, правових основ та засад її організації та діяльності, системи і структури органів адвокатського самоврядування, функціонування системи безоплатної правової допомоги, а також формування у студентів свідомого та відповідального ставлення до майбутньої професії.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати: історичний шлях розвитку адвокатури України; поняття, завдання, функції, проблеми вдосконалення правового забезпечення організації та діяльності інституту адвокатури України; роль та місце інституту адвокатури у юридичному механізмі захисту прав людини; міжнародні стандарти організації та діяльності адвокатури; принципи та організаційні форми діяльності адвокатури; статус адвоката; види адвокатської діяльності; вимоги, що пред'являються до адвоката; професійні права та обов'язки адвоката; види гарантій адвокатської діяльності та їх правове забезпечення; організацію та діяльність системи безоплатної правової допомоги, органів адвокатського самоврядування тощо;

вільно орієнтуватися у системі правового регулювання адвокатської діяльності; визначенні проблем реалізації адвокатурою покладених на неї функцій та напрямів подальшого вдосконалення законодавства, що регулює її організацію та діяльність; у сучасних наукових дослідженнях актуальних проблем теорії адвокатського права;

уміти: проводити порівняльно-правовий аналіз організації і діяльності інституту адвокатури у різних правових системах та виявлення шляхів оптимізації організації і діяльності вітчизняної адвокатури, гармонізації законодавства, що регулює її діяльність, із європейським.

РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІНСТИТУТУ АДВОКАТУРИ: ЗАВДАННЯ, ФУНКЦІЇ, ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Адвокатура як правозахисний інститут. Юридична природа та сутність інституту адвокатури. Поняття інституту адвокатури. Роль і місце адвокатури України в механізмі захисту прав людини. Роль адвокатів у здійсненні правосуддя. Система законодавчих актів, які регламентують діяльність інституту адвокатури. Проблеми подальшого вдосконалення правового забезпечення діяльності інституту адвокатури в Україні. Закон «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» 2012 року: загальна характеристика. Аналіз проектів Законів про внесення змін та доповнень до Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Історичний генезис адвокатури як складова еволюції суспільства. Еволюція суспільних відносин як основа виникнення права на правову допомогу та адвокатури. Виникнення організованої діяльності адвокатури у світі. Способи надання правової допомоги. Виникнення і становлення адвокатури в Стародавньому Римі. Римське законодавство як основне джерело на початку до створення європейської системи правосуддя і адвокатури. Виникнення та розвиток адвокатури в Україні. Історичні етапи формування та розвитку інституту адвокатури.

Функції адвокатури та їх розвиток на сучасному етапі. Проблеми правового врегулювання функцій адвокатури, їх класифікація та змістовна характеристика. Сутність конституційної функції надання професійної правничої допомоги адвокатом. Сутність функцій захисту та представництва. «Адвокатська монополія» в Україні та країнах Європейського Союзу. Функція медіації та проблеми її правового врегулювання.

Завдання адвокатури, місце та роль адвокатури у суспільстві. Міжнародні документи про місце та роль адвокатури у суспільстві. Основні положення про роль адвокатів, Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства, Хартія основоположних принципів діяльності європейських адвокатів та інші документи. Принципи взаємодії органів державної влади та інституту адвокатури: сутність та напрями розвитку. Форми та механізми взаємодії інституту адвокатури і громадянського суспільства. Адвокатура як правозахисний інститут у механізмі судочинства. Роль адвоката у судовому процесі. Право на правову допомогу як необхідний елемент доступності правосуддя. Міжнародні принципи незалежності та підзвітності суддів, адвокатів і прокурорів, Висновок № 16 Консультативної ради європейських суддів Про відносини між судьями та адвокатами 2013 р., Висновок № 11 (2008) КРЄС до уваги Комітету міністрів Ради Європи щодо якості судових рішень та інші документи щодо взаємовідносин адвокатури та судової влади та ролі адвоката у судовому процесі.

РОЗДІЛ ІІ. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Міжнародно-правові акти з питань організації та професійної діяльності адвокатури: система та загальна характеристика. Сутність терміну «міжнародні стандарти прав людини». Сутність терміну «європейські стандарти прав людини».

Норми «твердого» і «м'якого» права. Види класифікацій міжнародно-правових актів з прав людини. Поняття міжнародно-правових стандартів організації і діяльності адвокатури, їх співвідношення з європейськими стандартами. Міжнародні та регіональні правові акти: система та співвідношення. Національне законодавство країн Європейського Союзу як складова системи міжнародно-правових стандартів діяльності адвокатури. Значення міжнародно-правових стандартів організації і діяльності адвокатури, порядок та умови їх виконання. Класифікація міжнародно-правових актів з питань організації та діяльності адвокатури. Співвідношення стандартів і принципів організації та діяльності адвокатури.

Міжнародні та регіональні правові акти з прав людини, в яких врегульовано питання дотримання та реалізації права на захист, справедливе судочинство. Сутність правового положення про «право на захист», «справедливе судочинство» та його закріплення у міжнародно-правових актах. Міжнародні та регіональні правові акти з прав людини, в яких врегульовано питання дотримання та реалізації права на захист, справедливе судочинство: загальна характеристика.

Міжнародні-правові акти загального характеру, які регулюють адвокатську діяльність опосередковано: Статут Організації Об'єднаних Націй, Основні принципи, що стосуються ролі юристів, прийняті Восьмим Конгресом ООН по запобіганню злочинам і поведженню з правопорушниками у 1990 р., Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, Загальна декларація прав людини, Декларація про основні принципи правосуддя для жертв злочину й перевищення влади та інші міжнародні документи. Важливість розвитку систем безоплатної правової допомоги у заключній Декларації XIII Конгресу ООН з попередження злочинності та кримінального правосуддя та інших міжнародних документах.

Міжнародні та регіональні документи, які безпосередньо стосуються правового статусу, питань організації та діяльності інституту адвокатури. Загальна характеристика міжнародних та регіональних актів, які безпосередньо стосуються правового статусу, питань організації та діяльності інституту адвокатури. Основні положення про роль адвокатів, Принципи та керівні положення Організації Об'єднаних Націй щодо забезпечення доступу до юридичної допомоги в системі кримінального правосуддя, Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи Про свободу професійної діяльності адвокатів 2000 р. та інші документи. Міжнародно-регіональні нормативно-правові акти, що регулюють організацію та діяльність інституту адвокатури: Хартія основних прав Європейського Союзу 2000 р., Американська конвенція про права людини 1969 року, Африканська хартія прав людини і народів 1986 року та інші документи.

Акти Ради Європи з питань організації та професійної діяльності адвокатури. Загальна характеристика актів Ради Європи з питань організації та діяльності адвокатури, їх місце у системі міжнародно-правових актів, що регулюють діяльність адвокатури. Роль та значення Конвенції про захист прав і основних свобод людини 1950 р. (далі – Конвенція) в діяльності інституту адвокатури. Контрольний механізм Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ). Правові засади участі адвоката. Регламент Європейського суду з прав людини 1998 року. Застосування норм Конвенції та практики ЄСПЛ вітчизняними адвокатами. Роль адвокатів у активному застосуванні практики ЄСПЛ і використанні її в разі колізії або прогалін у національному праві. Основні положення Хартії основних

прав Європейського Союзу 2000р.

Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи державам-членам та їх місце у системі міжнародних стандартів адвокатури. Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи державам-членам стосовно шляхів полегшення доступу до правосуддя R (81) 7, Про ефективний доступ до закону і правосуддя для найбільш вразливих верств населення 1993 р., Про свободу професійної діяльності адвокатів 2000р., про роль Європейської конвенції з прав людини в університетській освіті та професійній підготовці 2004 р., Про свободу професійної діяльності адвокатів 2000р., щодо принципів цивільного судочинства, спрямованих на вдосконалення функціонування правосуддя 1984 р., Про безоплатну правову допомогу і юридичні консультації 1978 р., щодо залякування свідків і прав сторони захисту 1997 р. та інші.

РОЗДІЛ Ш. ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТУ АДВОКАТУРИ

Принципи організації та діяльності інституту адвокатури: система, значення, правове забезпечення та сутність. Співвідношення принципів організації та діяльності адвокатури з іншими правовими категоріями. Система принципів адвокатури. Класифікація принципів адвокатури. Значення принципів адвокатури. Характеристика основних принципів адвокатури. Принцип верховенства права у діяльності адвокатури. Принцип законності у діяльності адвокатури. Принцип професійної компетентності у діяльності адвокатури. Принцип конфіденційності у діяльності адвокатури. Принцип уникнення конфлікту інтересів у діяльності адвокатури. Інститут адвокатської таємниці: сутність, правове регулювання.

Принцип незалежності адвокатури у процесі виконання своїх професійних функцій: сутність, міжнародні стандарти та аналіз національного законодавства. Принцип незалежності адвокатури як ключовий принцип міжнародних документів, що стосуються діяльності адвокатури. Принцип незалежності адвокатури у процесі виконання своїх професійних функцій: сутність, міжнародні стандарти та аналіз національного законодавства. Основні положення про роль адвокатів ООН; Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського співтовариства, Стандарти незалежності юридичної професії 1990 р. та інші міжнародні документи. Незалежність адвоката та види діяльності, несумісні з його статусом: порівняльний аналіз законодавства України та європейських країн.

Принцип конфіденційності: міжнародні стандарти дотримання принципу конфіденційності у діяльності адвокатів. Адвокатська таємниця: національні та зарубіжні наукові доктрини. Поняття та предмет адвокатської таємниці. Гарантії забезпечення адвокатської таємниці за законодавством України. Підстави та наслідки правомірного розкриття адвокатської таємниці за законодавством України. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського співтовариства, Хартія основоположних принципів діяльності європейських адвокатів та інші міжнародні документи. Інститут імунітету адвоката: зарубіжна доктрина та аналіз національного законодавства. Недоторканість адвоката: порівняльна-правова характеристика законодавства країн Європейського Союзу та України.

Деонтологічні засади адвокатської діяльності. Правила адвокатської етики

від 9 червня 2017 року. Співвідношення Правил адвокатської етики і чинного законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність. Деонтологічні принципи адвокатської діяльності у країнах Європейського Союзу: загальна характеристика та порівняльний аналіз із законодавством України. Проблеми професійної етики та дисциплінарної відповідальності адвокатів в Україні. Етика взаємовідносин адвоката і суду, адвоката та інших учасників процесу, адвокатів та правоохоронних органів, адвоката з іншими адвокатами та органами адвокатського самоврядування. Принципи взаємовідносин адвоката з клієнтом. Рекламування адвокатської діяльності. Проблеми етики і моралі у діяльності адвоката. Напрями подальшого вдосконалення деонтологічних основ адвокатської діяльності в Україні. Принципи поведінки адвокатів у соціальних мережах.

Деонтологічні механізми європейської адвокатури. Аналіз норм Загального кодексу правил для адвокатів країн Європейського співтовариства 1988 року, Кодексу поведінки європейських адвокатів ССВЕ 1988 р., Хартії основоположних принципів діяльності європейських адвокатів та інших актів. Основні принципи та стандарти правової допомоги, що склалися в європейській міжнародно-правовій практиці. Сутність поняття «інтереси правосуддя» та його тлумачення Європейським судом з прав людини. Європейські стандарти в питанні надання безоплатної правової допомоги.

РОЗДІЛ ІV. СТАТУС АДВОКАТА. ГАРАНТІЇ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Правовий статус адвоката в Україні: актуальні наукові підходи, порядок набуття. Кваліфікаційний іспит адвоката. Присяга адвоката. Єдиний реєстр адвокатів України: порядок внесення інформації та змін. Інститут помічника адвоката: шляхи вдосконалення законодавчого врегулювання. Проблеми інституту стажування в Україні. Аналіз законодавства європейських країн, що регулює умови та порядок набуття статусу адвоката. Особливості правового статусу адвоката – іноземця. Реалізація адвокатської діяльності в Україні адвокатом іноземної держави. Співвідношення між професійними обов'язками адвоката і його громадськими, науковими та іншими інтересами. Порядок підвищення кваліфікації адвокатами України.

Умови та порядок набуття статусу адвоката в Україні та країнах ЄС. Проблеми інституту стажування в Україні. Кваліфікаційний іспит адвоката. Незалежність адвоката та види діяльності, несумісні з його статусом: порівняльний аналіз законодавства України та європейських країн. Реалізація адвокатської діяльності в Україні адвокатом іноземної держави. Правовий статус адвоката – іноземця. Особливості набуття статусу адвоката в країнах ЄС та інших зарубіжних країнах.

Гарантії адвокатської діяльності. Правове регулювання гарантій адвокатської діяльності. Складові елементи системи правових гарантій адвокатської діяльності, їх змістовна характеристика. Співвідношення між гарантіями- умовами та гарантіями засобами. Міжнародні стандарти гарантій адвокатської діяльності: співвідношення з національним законодавством та проблеми реалізації у правозастосовній практиці. Забезпечення соціального захисту адвокатів.

Гонорар адвоката: порівняльна характеристика з законодавством країн Європейського Союзу. Оплата праці адвокатів, що надають безоплатну правову допомогу. «Гонорар успіху» адвоката: проблеми національного врегулювання. Практика ЄСПЛ.

Запровадження *страхування адвокатської діяльності* в Україні: значення, перспективи.

Спеціалізація адвокатів: аналіз законодавство країн Європейського Союзу, перспективи впровадження в Україні.

Оподаткування адвокатської діяльності.

РОЗДІЛ V. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ВИДИ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ АДВОКАТА

Організаційно-правові форми адвокатської діяльності: види та загальна характеристика. Адвокат, адвокатське об'єднання, адвокатське бюро. Порядок реєстрації. Особливості організації та діяльності. Корпоративні відносини в органах адвокатури. Відповідальність адвоката за порушення Правил адвокатської етики помічником, стажистом адвоката або особою, яка перебуває з ним у трудових відносинах.

Договір про надання правової допомоги: правова природа, сутність та значення. Підстави для відмови в укладенні договору про надання правової допомоги. Підстави та правові наслідки одностороннього розірвання клієнтом договору про надання правової допомоги. Підстави та правові наслідки одностороннього розірвання адвокатом договору про надання правової допомоги. Обов'язки адвоката при розірванні договору.

Професійні права та обов'язки адвоката: правове врегулювання, класифікація та змістовна характеристика. Професійні права та обов'язки адвокатів у зарубіжних країнах: порівняльно-правова характеристика з законодавством України. Практичні питання реалізації адвокатом професійних повноважень. Обов'язки адвоката перед судом, перед клієнтом, перед органами адвокатського самоврядування. Правовий статус помічника адвоката, стажиста адвоката, їх права та обов'язки. Робота адвоката за трудовим контрактом.

Повноваження адвоката у кримінальному судочинстві. Випадки обов'язкової участі захисника у кримінальному провадженні. Порядок призначення, обрання, тимчасового призначення захисника. Відмова адвоката від здійснення захисту. Відмова від захисника та його заміна у кримінальному провадженні. Поняття, сутність та основні елементи тактики та методики захисту. Принципи тактики та методики захисту. Особливості участі захисника в судових дебатах. Судова промова адвоката: поняття та значення. Процесуальні гарантії діяльності адвоката в кримінальному провадженні.

Адвокат в конституційному судочинстві: права, обов'язки, особливості участі.

Види адвокатської діяльності: правове регулювання та змістовна характеристика. Доказова діяльність адвоката. Відповідальність за ненадання інформації на адвокатський запит. Клопотання адвоката. Опитування громадян адвокатом. Види адвокатської діяльності в Україні та зарубіжних країнах: порівняльно-правова характеристика. Особливості діяльності адвоката на стадії досудового врегулювання спорів.

«Роль і обов'язки адвокатів» у міжнародних документах. Роль та повноваження адвоката у Стандартах незалежності юридичної професії Міжнародної асоціації юристів 1990 р., Хартії основоположних принципів діяльності європейських адвокатів, прийнятої Радою адвокатських асоціацій та правничих товариств Європи у 2006 р.; Кодексі поведінки європейських адвокатів ССВЕ 1988 р.; Загальних принципах для спільноти юристів, прийняті Міжнародною асоціацією юристів (ІВА) у 2006 р. та інших документах. Обов'язки адвокатів перед своїми клієнтами: класифікація та сутність міжнародних стандартів. Можливість адвоката йти на конфлікт із зобов'язаннями перед своїм клієнтом.

Порядок підвищення кваліфікації адвокатами: міжнародний досвід та законодавство України. Принцип належної кваліфікації та підготовки юристів, безперервної юридичної освіти у Стандартах незалежності юридичної професії 1990 р., Основних принципах, що стосуються ролі юристів 1990 року, Міжнародному пакті про громадянські і політичні права 1966 року, Рекомендації з безперервної професійної освіти адвокатів та Резолюції ССВЕ з безперервної професійної освіти Міжнародної асоціації юристів (International Bar Association (ІВА)) 2013 р. та інших документах.

РОЗДІЛ VI. СИСТЕМА ОРГАНІВ АДВОКАТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Система органів адвокатського самоврядування: порядок формування, завдання, напрями вдосконалення організації і діяльності. Правове регулювання діяльності та повноваження системи органів адвокатського самоврядування в Україні. Конференції адвокатів. Рада адвокатів України. Національна асоціація адвокатів України: завдання та структура. З'їзд адвокатів України: основні повноваження. Акти органів адвокатського самоврядування. Адміністрування системою органів адвокатського самоврядування: національне право та досвід зарубіжних країн. Співвідношення професійних обов'язків адвокатів – членів адвокатського об'єднання з обов'язками, пов'язаними з членством в такому об'єднанні. Етичні особливості відносин між адвокатами та органами адвокатського самоврядування. Аналіз звітів про діяльність органів адвокатського самоврядування за останні роки. Проблеми вдосконалення організації та діяльності органів адвокатського самоврядування в Україні.

Принцип саморегулювання адвокатської професії: аналіз міжнародних стандартів та напрями вдосконалення національного законодавства. Рекомендації Ради Європи (2000) 21 щодо свободи здійснення професії адвоката від 25.05.2000 р. та інші документи. Класифікація систем адвокатського самоврядування та форм адміністрування адвокатури у країнах ЄС. Проблеми вдосконалення організації та

діяльності органів адвокатського самоврядування в Україні.

Значення розвитку адвокатського самоврядування для забезпечення професійної правової допомоги. Системи органів адвокатського самоврядування у країнах ЄС: загальна характеристика.

Спілки та асоціації адвокатів. Громадські об'єднання адвокатів та їх місце у системі адвокатури України. Міжнародні громадські об'єднання адвокатів.

РОЗДІЛ VII. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АДВОКАТІВ

Інститут юридичної відповідальності адвокатів. Особливості притягнення адвокатів до юридичної відповідальності. Дисциплінарна відповідальність адвокатів: аналіз міжнародного права і стандартів, питання вдосконалення правового регулювання. Підстави та порядок притягнення адвокатів до дисциплінарної відповідальності. Види дисциплінарних стягнень. Стадії дисциплінарного провадження.

Зупинення та припинення права на заняття адвокатською діяльністю: проблеми законодавчого врегулювання та практичної реалізації. Проблеми цивільно-правової відповідальності адвокатів в Україні.

Міжнародні стандарти юридичної відповідальності адвокатів. Поняття «дисциплінарні санкції» у Рекомендації Рес 2000 (21) Про свободу професійної діяльності адвокатів. Основні принципи, що стосуються ролі юристів, прийняті Восьмим Конгресом ООН по запобіганню злочинам і поведженню з правопорушниками у 1990 р. щодо дисциплінарної відповідальності юристів.

Зобов'язання держави щодо захисту адвокатів від несправедливого дисциплінарного переслідування і стягнення у рішеннях ЄСПЛ.

Напрями подальшого вдосконалення правового регулювання дисциплінарної відповідальності адвокатів та гармонізації національного законодавства із європейським.

РОЗДІЛ VIII. АДВОКАТ У СИСТЕМІ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ

Конституційне право на безоплатну правничу допомогу. Конституційне право на безоплатну правничу допомогу: сутність, загальна характеристика, правове регулювання. Міжнародні стандарти безоплатної правничої допомоги. Поняття безоплатної правничої допомоги. Принципи державної політики у сфері надання безоплатної правничої допомоги. Суб'єкти права на отримання безоплатної правничої допомоги. Проблеми визначення кола осіб, які мають право на безоплатну правничу допомогу у різних видах судочинства та зміцнення їх гарантій на отримання доступної та якісної правничої допомоги. Гарантії недискримінації осіб у доступі до безоплатної правничої допомоги. Коло суб'єктів, наділених правом надання безоплатної правничої допомоги. Види безоплатної правничої допомоги: поняття, види та загальна характеристика. Система надання безоплатної правничої допомоги: загальна характеристика. Напрями оптимізації системи безоплатної правничої допомоги в Україні.

Стандарти якості надання безоплатної правничої допомоги: види, правова регламентація. Комісія з оцінки якості надання безоплатної правничої допомоги.

Припинення надання безоплатної правничої допомоги. Заміна адвоката. Напрями подальшого вдосконалення системи безоплатної правничої допомоги в Україні.

Принципи надання безоплатної правничої допомоги. Принципи державної політики у сфері надання безоплатної правничої допомоги. Фінансування безоплатної правничої допомоги. Оплата праці адвоката за надання безоплатної правничої допомоги та її правове регулювання. Основні принципи надання безоплатної правничої допомоги у Резолюції Парламентської Асамблеї Ради Європи «Про виконання обов'язків та зобов'язань Україною» 2005р., Резолюції (78) 8 Комітету Міністрів Ради Європи «Про безоплатну правничу допомогу і юридичні консультації 1978 р., «Про безоплатну правничу допомогу в цивільних, господарських і адміністративних справах» та інших документах.

Системи безоплатної правничої допомоги у країнах Європейського Союзу та в Україні: порівняльна характеристика. Адміністрування системою безоплатної правничої допомоги у країнах Європейського Союзу та в Україні. Характеристика основних рішень Європейського Суду з прав людини з питань реалізації права особи на правничу допомогу по кримінальним та іншим категоріям справ. Засади взаємодії органів державної влади та інституту адвокатури: сутність та напрями вдосконалення та розвитку.

РОЗДІЛ ІХ. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТУРИ У КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Адвокатура країн Європейського Союзу: загальна характеристика. Основні засади транскордонної діяльності адвокатів.

Особливості організації і діяльності адвокатури у країнах: Велика Британія, Франція, Німеччина, Італія, інші країни ЄС: 1). Правове регулювання організації та діяльності інституту адвокатури. 2) Принципи організації і діяльності адвокатури. 3). Допуск до адвокатської професії та практиці. 4). Професійні права та обов'язки адвокатів. Гарантії адвокатської діяльності. 5). Організаційні форми адвокатської діяльності. 6). Органи адвокатського самоврядування. 7) Етика і відповідальність адвоката. 8) Адвокатська таємниця. 9). Оплата юридичної допомоги адвоката. 10) Надання субсидійованої юридичної допомоги. 11) Взаємовідносини з органами державної влади.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ З ДИСЦИПЛІНИ «ОРГАНІЗАЦІЯ АДВОКАТУРИ ТА АДВОКАТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ»

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» // (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 27, ст.282.
3. Закон України «Про безоплатну правову допомогу» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, N 51, ст.577 .
4. Положення про Вищу кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури, затв. Установчим З'їздом адвокатів України 17.11.12 року.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vkdk.org/polojennia/>
5. Положення Про Раду Адвокатів України, затв. Рішенням №27 Ради адвокатів України від 17 грудня 2012 року.
6. Порядок оформлення головою ради адвокатів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя або уповноваженою радою члена ради адвокатів матеріалів про адміністративні правопорушення, затв. Рішенням №27 Ради адвокатів України від 17 грудня 2012 року.
7. Положення про перелік документів та порядок включення адвоката іноземної держави до Єдиного реєстру адвокатів України, затв. рішенням Ради адвокатів України від 01 червня 2013 року №155.
8. Положення про комісію з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правничої допомоги, затв. Рішенням №27 Ради адвокатів України від 17 грудня 2012 року.
9. Інструкція з діловодства у регіональних органах адвокатського самоврядування, затв. Наказом Заступника Голови Національної асоціації адвокатів України, Ради адвокатів України В.А. Гвоздія №32/1/3-13 від 20 червня 2013 р.
10. Положення про комітет захисту прав адвокатів та гарантії адвокатської діяльності, затв. рішенням Ради адвокатів України №182 від «27» липня 2013 року.
11. Положення про організацію та порядок проходження стажування для отримання особою свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю: затверджено рішенням Ради адвокатів України № 81 від 16.02.2013 року // Український адвокат. – 2013. – № 11-12.
12. Рішення Конституційного Суду України N 23-рп/2009, від 30.09.2009р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ccu.gov.ua/doccatalog/document?id=73758>
13. Резолюція (78) 8 «О юридической помощи и консультациях», принята Комитетом Министров Совета Европы 2 марта 1978 года // Российская юстиция. – 1997. – № 6. – С. 3.
14. Основні положення про роль адвокатів, прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам у серпні 1990 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_835

15. Правила адвокатської етики, затв. Установчим З'їздом адвокатів України 17.11.12 року.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vkdka.org/pravil-advokatskoji-etiki/>
16. Порядок допуску до складання кваліфікаційного іспиту, порядок складання кваліфікаційного іспиту та методика оцінювання результатів кваліфікаційного іспиту для набуття права на заняття адвокатською діяльністю в Україні, затв. Рішенням Ради адвокатів України №154 від 01 червня 2013 року.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vkdka.org/wp-content/uploads/2013/09/Poryadok-skladannia-ispytu.pdf>
17. Положення про помічника адвоката від 25 вересня 2015 року № 113– Електронний ресурс. – Режим доступу: http://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2016-06-13-polozhennya_57ebcf6b3f2e0.pdf
18. Положення про комісію з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правничої допомоги, затв. рішенням № 27 Ради адвокатів України від 17.12.2012 р. [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://unba.org.ua/akts-naau/category/18-pologennya.html>
19. Положення про Вищу ревізійну комісію адвокатури [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://unba.org.ua/aktsnaau/category/18-pologennya.html>
20. Положення про Комітет з питань адвокатської етики при Національній асоціації адвокатів України від 28.02.2014 р. [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/2014.10.25-pologennya-173.pdf>
21. Положення про Комітет з питань безоплатної правничої допомоги [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/2015.07.21-pologennya-4.pdf>
22. Положення про перелік документів та порядок включення адвоката іноземної держави до Єдиного реєстру адвокатів України, затв. рішенням Ради адвокатів України від 01.06.2013 р. № 155 [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://unba.org.ua/akts-naau/category/18-pologennya.html>
23. Положення про Раду адвокатів України, затв. рішенням № 27 Ради адвокатів України від 17.12.2012 р. [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/2014.04.26-27-pologennya-pro-rau-pazy.pdf>
24. Біцай А.В. Участь адвоката у медіації / Монографія (за заг. ред. О.Г.Яновської).- Київ – 2017. – 238 С.
27. Варфоломеєва Т. В. Історія адвокатури: посіб. / Т. В. Варфоломеєва, С. В. Гончаренко. – К.: Прецедент, 2008. – 214 с..
25. Варфоломеєва Т.В. Защита в уголовном судопроизводстве/ Т.В. Варфоломеєва. – К.: Ин-т адвокатуры при Киевском ун-те им. Тараса Шевченко, 1998. – 204 с.
26. Вільчик Т.Б. Конституційне право на правничу допомогу адвоката у країнах Європейського Союзу та в Україні : монографія / Т.Б. Вільчик. – Харків: Право, 2015. – 400 с.

27. Вільчик Т.Б. Напрями адаптації законодавства, що регулює надання безоплатної правничої допомоги в Україні, до європейських стандартів // *Право України*. – № 12. – 2016. – С. 29-36.
28. Вільчик Т.Б. Професійні права адвоката та гарантії адвокатської діяльності у країнах Європейського Союзу // «Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право» № 50. – 2018 р. – С. 143-147.
29. Tetyana Vilchuk, Duties of a Lawyer to a Court and to a Client, 6(4) *Russian Law Journal* 62–99 (2018).
30. Vilchuk T.B. Legal Professional Privilege: Controversial Implementation Issues in the European Union and Ukraine / T.B. Vilchuk // *European Reforms Bulletin*. – 2015. – № 4. – С. 174–181. – Режим доступу: http://1201.nccdn.net/4_2/000/000/038/2d3/European_Reforms_Bulletin_2015_4_small.pdf
31. Іванцова А. В. Організаційні форми діяльності адвокатури: моногр. / А. В. Іванцова. – Х.: ФІНН, 2011. – 247 с.
32. Святоцький О.Д. Адвокатура: історія і сучасність / О.Д. Святоцький, В.В. Медведчук. – К.: Ін Юре, 1997. – 320 с.
33. Фіолевський Д. П. Адвокатура: підручник. / Д.П. Фіолевський. – 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Алерта, 2014. – 624 с.
34. Синеокий О.В. Адвокатура как институт правовой помощи и защиты: новый курс адвокатского права и адвокатской криминалистики: учеб. пособие: изд. 2-е, испр. и доп. / О.В. Синеокий. – Х.: Право, 2012. – 516 с.
35. Погорецький М. А. Адвокатура України : підручник / М. А. Погорецький, О. Г. Яновська. - Київ : Юрінком Інтер, 2014. – 368 с.
36. Погорецький М. А., Погорецький М.М. Гарантії адвокатської таємниці у рішеннях Європейського суду з прав людини // *Вісник кримінального судочинства*. - № 2/2016. – С.77-78.
37. Прилуцький С.В. Судова влада в умовах формування громадянського суспільства та правничої держави в Україні» - дис. докт. юрид наук. – Київ – 2013.- 439 с.
38. Гомьен Д., Харрис Д., Зваак Л. Европейская конвенция о правах человека и Европейская социальная хартия: право и практика. – М.: Изд-во МНИМП, 1998. – 600 с.
39. Яновська О. Г. Адвокатура та судова риторика: навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни / О. Г. Яновська. – Київ: КНЕУ, 2008 – 156 с.
40. Яновська О. Г. Змагальні засади процесу доказування в кримінальному провадженні / О. Г. Яновська // *Юрид. Україна*. – 2013. – № 8. – С. 77-82.
41. Сакара Н. Право на справедливий судовий розгляд та національна практика цивільного судочинства / Н. Сакара // *Право України*. – 2011 - № 10. – 63-31. 32.
42. Організація судових та правоохоронних органів [Текст] : підручник / за ред.: І. Є. Марочкіна ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого". - Х. : Право, 2014. (Розділ «Адвокатура»).